



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.005.03.2022

Ryszard Bielecki
Dyrektor
Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek
Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i
Młodzieży Słabo Słyszącej i niesłyszącej im.
Generała Stanisława Maczka w Bydgoszczy
ul. Akademicka 3
85-796 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/075 – Edukacja głuchych i niedosłyszących dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Generała Stanisława Maczka w Bydgoszczy, ul. Akademicka 3, 85-796 Bydgoszcz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Bielecki, Dyrektor Ośrodka ¹ od 1 września 2017 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu, w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów.2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego kształcenia, a także przygotowania do egzaminów.
Okres objęty kontrolą	2019-2022 do czasu zakończenia kontroli ² (lata szkolne 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022). Kontrolą mogą być objęte również dowody dotyczące zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Beata Odjas, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/43/2022, z 2 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: „Dyrektor”.

² Do 2 maja 2022 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA Ośrodek był przygotowany do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących. Dysponował wykwalifikowaną kadrą, która w większości posługiwała się językiem migowym. Wśród pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych znajdowały się osoby z wadą słuchu. Sale lekcyjne były odpowiednio wyposażone. Wdrożono rozwiązania ograniczające zbędny szum i hałas w klasie, a nauczyciele prowadząc lekcje korzystali z komputerów oraz tablic interaktywnych. Dokumentacja wszystkich 30 uczniów podlegająca badaniu zawierała Indywidualne Programy Edukacyjno-Terapeutyczne⁵. Systematycznie prowadzono ewaluację, sporządzano sprawozdania z zajęć rewalidacyjnych, logopedycznych i psychologicznych. Ośrodek aktywnie współpracował z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kultury. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m. in.: braku na stronie internetowej nagrania w polskim języku migowym z informacją o podstawowym zakresie działania Ośrodka, zbyt dużej liczby uczniów w oddziałach, a także niezgodnego z obowiązującymi przepisami przydziału uczniów do oddziałów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. **Przygotowanie szkoły do zapewnienia odpowiednich warunków nauki dla uczniów z wadą słuchu w tym m.in. kompetencje pracowników szkoły umożliwiające uczniom z wadą słuchu korzystanie z oferty szkoły oraz zapewnienie przez szkołę dostępu do informacji dla niesłyszących i niedosłyszących rodziców lub opiekunów uczniów**

Opis stanu faktycznego

W skład Ośrodka wchodziły następujące szkoły⁷:

- „Szkoła Podstawowa Specjalna nr 68 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy⁸;
- Branżowa Szkoła I Stopnia Specjalna nr 12 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy⁹;
- Technikum Specjalne dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy¹⁰;
- Liceum Ogólnokształcące Specjalne dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy¹¹;
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Bydgoszczy¹²;
- Szkoła Policealna dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy¹³.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: „IPET”.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Zgodnie ze Statutem Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Generała Stanisława Maczka zatwierdzonym uchwałą Rady Pedagogicznej Ośrodka w dniu 29 listopada 2019 r.

⁸ Dalej: „Szkoła Podstawowa”.

⁹ Dalej: „Szkoła Branżowa I stopnia”.

¹⁰ Dalej: „Technikum”.

¹¹ Dalej: „Liceum Ogólnokształcące”.

¹² Dalej: „Szkoła Przystosowująca”.

Zgodnie z uchwałą Rady Pedagogicznej nr 30/08/2021/1 z 30 sierpnia 2021 r. w Ośrodku powstała Branżowa Szkoła II stopnia dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej w Bydgoszczy¹⁴.

(akta kontroli str. 1980-2049)

W roku szkolnym 2019/2020 po dniu 1 września 2019 r. do Szkoły Podstawowej zostało przyjętych dwoje uczniów słabosłyszących. W kolejnym roku szkolnym, po 1 września 2020 r. dwoje słabosłyszących uczniów rozpoczęło naukę w Szkole Podstawowej, a jeden uczeń w Liceum. Z kolei w roku szkolnym 2021/2022, po 1 września 2021 r. sześćcioro uczniów (pięciu słabosłyszących i jeden niesłyszący), w tym pięcioro dołączyło do Szkoły Podstawowej i jeden do Szkoły Branżowej I stopnia. W żadnym z lat szkolnych objętych kontrolą nie wystąpił przypadek odmowy przyjęcia dziecka lub nastolatka do szkoły.

(akta kontroli str. 1919)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki skreślenia z listy uczniów na podstawie decyzji Dyrektora Ośrodka zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁵. Wystąpiły dwa przypadki skreślenia ucznia z listy uczniów na pisemny wniosek rodziców lub pełnoletniego ucznia na podstawie art. 68 ust. 4 ww. ustawy. W roku szkolnym 2019/2020 pełnoletnia uczennica złożyła oświadczenie o rezygnacji z nauki w klasie o profilu technik florysta w Szkole Policealnej, a w roku szkolnym 2021/2022 rodzice jednego ucznia zdecydowali się przenieść go do innej placówki. Nie stwierdzono, by przyczyną rezygnacji ww. uczniów z nauki był stan spowodowany warunkami nauki nieadekwatnymi do ich możliwości i potrzeb.

(akta kontroli str. 1920)

Według stanu na 30 września, każdego z lat szkolnych objętych kontrolą, w Ośrodku zatrudnionych było odpowiednio: 143, 146 i 153 pracowników, w tym odpowiednio: 106, 110 i 117 pracowników pedagogicznych oraz 37, 36 i 36 niepedagogicznych.

(akta kontroli str. 1921)

Nauczyciele, którym powierzono do realizacji nauczanie uczniów niesłyszących lub słabosłyszących posiadali wymagane przepisami prawa kwalifikacje. W przypadku 13 osób Dyrektor Ośrodka uzyskał na podstawie art. 10 ust. 9 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela¹⁶ zgodę Kuratora Oświaty na zatrudnienie do prowadzenia zajęć w szkołach wchodzących w skład Ośrodka osób nieposiadających wymaganych kwalifikacji. Zgodę taką uzyskał na zatrudnienie dwóch osób w roku szkolnym 2019/2020 i 13 w roku szkolnym 2021/2022. Wszystkie zgody zostały uzyskane przed zawarciem umów o pracę. Zatrudnienie tych osób było uzasadnione i wynikało z problemów kadrowych oraz potrzeby zapewnienia prawidłowego procesu dydaktycznego w Ośrodku.

(akta kontroli str. 1674-1906, 2104)

Według stanu na dzień 13 kwietnia 2022 r. spośród nauczycieli w Szkole Podstawowej kształcących uczniów na I etapie edukacyjnym jeden nauczyciel znał system językowo-migowy¹⁷ na pierwszym stopniu zaawansowania, sześciu na drugim. Wśród nauczycieli na II etapie edukacyjnym taką znajomość na pierwszym stopniu posiadało siedmiu, drugim 14, a trzecim dwóch nauczycieli. Z kolei wśród

¹³ Dalej: „Szkoła Policealna”.

¹⁴ Dalej: „Szkoła Branżowa II stopnia”.

¹⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

¹⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1762.

¹⁷ Dalej: „SJM”.

nauczycieli w szkołach ponadpodstawowych było to odpowiednio: 11, 15 i czterech. Trzech nauczycieli wychowawców w internacie Ośrodka znało SJM na pierwszym stopniu zawansowania, 18 na drugim, a jeden na czwartym. Ponadto posługiwał się nim jeden pracownik administracji Ośrodka. Pracujący z uczniami psycholog, pedagog oraz logopedzi znali SJM na drugim stopniu. Polski język migowy¹⁸ znał jeden nauczyciel.

(akta kontroli str. 2177-2181)

W roku szkolnym 2019/2020 38 nauczycieli ukończyło łącznie 43 formy doskonalenia zawodowego, w tym:

- sześciu kursy: Podejście uważności z elementami podejścia współczucia, Nauka czytania wg metody prof. dr Jagody Cieszyńskiej, Trening Umiejętności Społecznych, Terapia ręki¹⁹;
- trzech²⁰ szkolenia: Niedokształcenia mowy o typie afazji u dzieci, Zaburzenie centralnego przetwarzania słuchowego, Trening Umiejętności Społecznych, KOPP – Karta Oceny Rozwoju Psychoruchowego do diagnozy funkcjonowania dziecka w wieku od 1 m.ż. do 9 r.ż., KORP – Programy Terapii – modelowanie programu terapii dla dzieci z zaburzonym rozwojem psychoruchowym na podstawie KORP, Terapia behawioralna w teorii i praktyce;
- trzech warsztaty: Strategie postępowania logopedycznego w terapii AWI, Bukiety okolicznościowe, Elementy fizjoterapii w terapii logopedycznej;
- 28 studia podyplomowe²¹: Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnością intelektualną (19), Surdopedagogika i tyflopädagogika (pięciu), Diagnoza, edukacja i terapia osób ze spektrum autyzmu (trzech), Integracja sensoryczna (jeden), Nauczanie wychowania fizycznego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (jeden), Pedagogika specjalna i oligofrenopedagogika (jeden).

W roku szkolnym 2020/2021 16²² nauczycieli ukończyło 18 form doskonalenia zawodowego, w tym:

- pięciu kursy: Trener Treningu Umiejętności Społecznych (czterech), Kurs Aranżacji Ogrodów;
- trzech szkolenia: Aktywny powrót do szkoły (dwóch), Terapia dziecięcej apraksji mowy, OMR, afazji motorycznej i rozwojowej;
- jeden zdobył uprawnienia diagnostyczne w zakresie dysleksji rozwojowej;
- dziewięciu studia podyplomowe: Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnością intelektualną (sześciu), Neurologopedia (jeden) i Kosmetologia (jeden).

W roku szkolnym 2021/2022 17²³ nauczycieli uczestniczyło w 20 formach doskonalenia zawodowego, w tym:

¹⁸ Dalej: „PJM”.

¹⁹ Trzech nauczycieli.

²⁰ Jeden nauczyciel ukończył trzy szkolenia, drugi dwa.

²¹ W tym dwóch nauczycieli ukończyło dwa kierunki.

²² Jeden nauczyciel ukończył szkolenie i studia podyplomowe, drugi zdobył uprawnienia diagnostyczne i ukończył studia podyplomowe.

²³ Jeden ukończył webinarium, szkolenie i seminarium, drugi uczestniczył w seminarium i symposium.

- pięciu w kursach: w zakresie pierwszej pomocy, w tym kwalifikowanej (dwóch), kwalifikacyjny z surdopedagogiki (jeden), I stopień kursu języka migowego, Kierownika wycieczek;
- czterech szkolenia: Aktywny powrót do szkoły, Prawne aspekty edukacji dzieci z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym;
- jeden warsztaty: Resuscytacja krążeniowo-oddechowa u dzieci w warunkach COVID-19;
- dwóch seminaria: Nauczyciel i uczeń w kryzysie COVID-19, Choroby rzadkie w pedagogice specjalnej;
- jeden webinarium: Autoagresja wśród dzieci, przyczyny i wsparcie;
- jeden symposium: Terapia mowy i języka na każdym etapie życia;
- pięciu studia podyplomowe: Diagnoza, terapia i edukacja osób ze spektrum autyzmu (dwóch), Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością słuchową (dwóch), Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną (jeden).

(akta kontroli str. 2087-2088)

Spośród pracowników Ośrodka ośmioro miało wadę słuchu, w tym sześciu pracowników pedagogicznych i dwóch pracowników niepedagogicznych. Procentowy udział pracowników z wadą słuchu w ogólnej liczbie personelu Ośrodka utrzymywał się na stałym poziomie, tj.: 5,5% na dzień 30 września 2019 r. i 2020 r. oraz 5,2% na 30 września 2021 r.

(akta kontroli str. 1921)

Ośrodek współpracował z podmiotami zewnętrznymi działającymi na rzecz dzieci i młodzieży dotkniętej niepełnosprawnością słuchu oraz organizacji jej edukacji i wychowania. W latach 2019-2021 uczniowie Ośrodka uczestniczyli w zajęciach: integracyjnych, kulturalno-rozrywkowych, sportowo-rekreacyjnych organizowanych we współpracy z Kujawsko-Pomorską Choragwią Związku Harcerstwa Polskiego w ramach „Nieprzetartego Szlaku” w Funce. Młodzież z Ośrodka brała udział w dwóch projektach Zarządu Głównego Polskiego Związku Głuchych: „Agencja Zatrudnienia Polskiego Związku Głuchych” oraz „Głucha Młodzież solidarna w działaniu”. Ponadto Ośrodek współpracował z Operą Nova w Bydgoszczy i kinami. Dzięki temu miał możliwość zakupu biletów na przedstawienia i seanse filmowe w promocyjnych cenach, rezerwację miejsc dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących w pierwszym rzędzie tak, aby uczniowie mieli możliwość odczytywania mowy z ust, zorganizowania zamkniętych sensów dla uczniów Ośrodka, dostosowania filmów do ich potrzeb (napisy). Uczniowie brali też udział w wycieczkach do Muzeum Przyrodniczo-Etnograficznego w Polednie. W czasie zwiedzania, jak wskazał Dyrektor Ośrodka informacje przekazywane przez przewodnika były tłumaczone na język migowy, a grupy zwiedzających były niewielkie, co zapewniło dobrą widoczność tłumaczowi. W 2018 r. Ośrodek nawiązał współpracę z Fundacją Nasza tradycja – nasza przyszłość. Celem tej współpracy jest rozwijanie kultury oraz pielęgnowanie historii, tradycji i dziedzictwa narodowego wśród uczniów niepełnosprawnych, w tym dzieci i młodzieży niesłyszącej i słabosłyszącej. Uczniowie w ramach tej współpracy uczestniczyli w: Projekcie Legendaria²⁴, Festiwalu Panien Wodnych²⁵, Czytamy Bydgoszczy. Uczniowie Ośrodka uczestniczyli także w różnych wydarzeniach upamiętniających patrona

²⁴ Popularyzujący lokalne i polskie legendy.

²⁵ Festiwal legend zapomnianych.

Ośrodka – gen. Stanisława Maczka m.in. w uroczystościach 75 rocznicy wyzwolenia Bredy w Holandii²⁶ czy też w święcie 1. Dywizji Pancerniej w Warszawie²⁷. Ponadto Ośrodek współpracował z: Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Bydgoszczy, Caritas Polska Diecezji Toruńskiej w Toruniu, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi (w zakresie diagnozy dziecka z wadą słuchu, badań kontrolnych, rekwalifikacji orzeczeń i terapii), poradniami zdrowia psychicznego (w zakresie diagnozy, leczenia i terapii), ośrodkami pomocy społecznej (w zakresie pomocy materialnej, pracy socjalnej, współpracy z pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny), funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej, Bydgoskim Ośrodkiem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawarł porozumienia z podmiotami, które umożliwiły przygotowanie uczniów do praktycznej części egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodach w których kształciły szkoły wchodzące w skład Ośrodka, tj.: technik elektronik, technik dentystyczny, technik informatyk, florysta oraz technik żywienia i usług gastronomicznych.

(akta kontroli str. 22-29)

W regulaminach wewnętrznych Ośrodka, tj. w regulaminie korzystania: z sekretariatu, ze stołówki, z sali gimnastycznej, z siłowni szkolnej, z świetlicy, a także uczestnika wycieczek nie uwzględniono zapisów dotyczących potrzeb osób z niepełnosprawnością słuchu. Wicedyrektor ds. kształcenia ponadpodstawowego wskazała, że „Ośrodek jest nastawiony przede wszystkim na potrzeby osób z niepełnosprawnością słuchu. Z dziećmi pracują doświadczeni surdopedagodzy, którzy znają potrzeby swoich uczniów i wychowanków, i w każdej sytuacji wiedzą co należy do ich obowiązków. Zasady korzystania z ww. pomieszczeń uczniowie poznają z chwilą, kiedy po raz pierwszy udadzą się do tych miejsc pod opieką surdopedagogów.”.

(akta kontroli str. 1980-2082)

W dokumentach wewnętrznych Ośrodka – w statucie, regulaminach nie ujęto zasad kontaktu i współpracy z rodzicami oraz opiekunami dzieci niesłyszących i słabosłyszących ani nie wyznaczono konkretnych pracowników Ośrodka do kontaktu z rodzicami i opiekunami tych dzieci. Wicedyrektor ds. kształcenia ponadpodstawowego wskazała, że nie zostało to sformalizowane, ponieważ zasady kontaktu oraz współpracy zarówno dla rodziców jak i nauczycieli są oczywiste. Podkreślił, że Ośrodek kształci uczniów z wadami słuchu od 75 lat i zatrudnia specjalistów surdopedagogów, którzy już w trakcie studiów odbywają kursy języka migowego i cały czas się doksztalcają, kończąc kolejne stopnie. Nauczyciele, wychowawcy, pedagog, psycholog i Dyrekcja Ośrodka posługują się tym językiem. Oględziny strony internetowej²⁸ wykazały, że umieszczono na niej symbol przekreślonego ucha koloru białego na niebieskim tle. Odwiedzający stronę internetową mógł zapoznać się z ofertą Ośrodka, w tym z jego: strukturą, poszczególnymi szkołami, które wchodzą w jego skład, informacjami dla rodziców, ogłoszeniami i aktualnościami. Wyodrębniono zakładkę Wirtualny Rozmówca, która odsyła od podstrony. Umieszczono na niej 32 pytania²⁹ dotyczące funkcjonowania Ośrodka sformułowane prostym, zrozumiałym językiem. Udostępniono także wersję audio odpowiedzi. Jednakże na stronie internetowej nie umieszczono tych informacji

²⁶ W dniach 20-28 października 2019 r.

²⁷ 9 października 2021 r.

²⁸ Przeprowadzone 6 kwietnia 2022 r.

²⁹ Kto może być uczniem szkół ponadpodstawowych w KPSOSW nr 2?, Jak liczne są zespoły klasowe? Czy można zostać przyjętym do szkoły w trakcie roku szkolnego? Gdzie dostępne są dokumenty dla kandydatów do klas pierwszych? Kiedy można składać dokumenty do powyższych szkół? Jakie dokumenty składa kandydat do szkół Ośrodka? Jak można skontaktować się ze szkołą? Czy uczniom dojeżdżającym do Ośrodka spoza Bydgoszczy przysługuje zniżka na bilety? Czy szkoła zapewnia uczniom podstawową opiekę medyczną? W jaki sposób szkoła jest dostosowana dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową?

w języku migowym (w postaci nagrania wideo), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1977-2082)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Na stronie internetowej Ośrodka nie zawarto w języku migowym (w postaci nagrania wideo) istotnych dla rodziców i opiekunów informacji dotyczących: organizacji Ośrodka, zasad rekrutacji, oferty edukacyjnej, wychowawczej i terapeutycznej, możliwości kontaktu z Ośrodkiem i jego nauczycielami, czyli informacji o zakresie działalności Ośrodka, co było niezgodne z art. 6 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami³⁰.

(akta kontroli str. 1977-1979)

Zgodnie z art. 6 pkt 3 lit. c ww. ustawy w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami obejmują zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności - w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania.

Wicedyrektor ds. kształcenia ponadpodstawowego wyjaśniła, że na stronie Ośrodka wszystkie informacje dotyczące: rekrutacji, oferty rekrutacyjnej, wychowawczej i terapeutycznej, zestawów podręczników zapisane są w języku polskim. Oczywiście można zamieścić filmiki z tłumaczeniem tekstu w języku migowym. Jednak rodzice (opiekunowie) głusi i tak kontaktują się z wychowawcami i nauczycielami bezpośrednio, gdyż niektóre nazwy, pojęcia są im obce wymagają dłuższego wyjaśnienia, popartego konkretnymi przykładami i pokazami oraz odniesienia się do orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ich dziecka.

(akta kontroli str. 2078-2082)

NIK zauważa, że podmiot publiczny, taki jak Ośrodek, w którym uczą się m.in. dzieci z niepełnosprawnością słuchu, ze szczególną rzetelnością powinien zadbać o zapewnienie dostępności dla głuchych przynajmniej najważniejszych informacji o swojej działalności.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Ośrodka zapewnił kadre pedagogiczną posiadającą niezbędne i adekwatne do potrzeb uczniów niesłyszących i słabosłyszących kwalifikacje. Kadra ta systematycznie podnosiła swoje kompetencje. W większości posługiwała się językiem migowym. Nie stwierdzono przypadku, w którym Dyrektor Ośrodka odmówiłby przyjęcia ucznia z wadą słuchu. Uczniowie Ośrodka mogli korzystać w pełni z jego oferty, uczestniczyć w wyjazdach sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych. Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła braku na stronie internetowej Ośrodka nagrania wideo w polskim języku migowym o podstawowym zakresie jego działalności.

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1062, ze zm., dalej: „ustawa o dostępności”.

OBSZAR 2. Organizacja procesu edukacji uczniów z wadą słuchu, w tym w szczególności zapewnienie zindywidualizowanego procesu kształcenia, a także przygotowania do egzaminów

Opis stanu faktycznego W roku szkolnym 2019/2020 w Ośrodku było 96 uczniów niesłyszących i słabosłyszących, w następnym o 10 mniej, a w kolejnym (2021/2022) 78³¹.

W roku szkolnym 2019/2020 uczniów niesłyszących było 40, a słabosłyszących 24, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z czego jedna to niepełnosprawność słuchu uczniów niesłyszących było 22, a słabosłyszących 10. W 2020/2021 odpowiednio: 34, 23, 17 i 12 uczniów, a w 2021/2022 – 28, 23, 15 i 12. Nauczaniem indywidualnym objęty był jeden uczeń ze szkoły podstawowej z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z czego jedna to niepełnosprawność słuchu – niesłyszący w roku szkolnym 2019/2020 i słabosłyszący w roku szkolnym 2021/2022.

(akta kontroli str. 1907-1908)

Zgodnie z podsumowaniem arkusza organizacji obowiązującego na 30 września każdego z lat objętych kontrolą w Ośrodku utworzono w roku szkolnym 2019/2020 29 oddziałów³², w roku szkolnym 2020/2021 - 30³³, a w roku szkolnym 2021/2022 – 35 oddziałów. Uczniowie niesłyszący i słabosłyszący uczyli się odpowiednio w: 27, 28 i 24 oddziałach³⁴. Łączono ich z uczniami z innymi rodzajami niepełnosprawności, w tym z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz umiarkowanym lub znacznym.

(akta kontroli str. 2116-2117, 2130-2132, 2145-2147)

Maksymalna liczba uczniów w oddziałach oraz sposób przydzielania uczniów do poszczególnych oddziałów w przypadku 16 z 27 oddziałów, w których uczyli się uczniowie niesłyszący lub słabosłyszący w roku szkolnym 2019/2020, 25 z 28 w roku szkolnym 2020/2021 oraz 24 z 32 w roku szkolnym 2021/2022 były niezgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³⁵ lub z poprzedzającym jej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³⁶. Szerzej opisano to w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2114-2161)

W roku szkolnym 2019/2020 w Ośrodku funkcjonowały cztery świetlice. W kolejnych dwóch latach ich liczbę zwiększono do pięciu. Badaniem objęto Świetlicę nr 1 w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021, do której przypisano odpowiednio 15 i 10

³¹ W roku szkolnym 2019/2020 w szkole podstawowej 11 niesłyszących, 15 słabosłyszących, w szkole branżowej I stopnia – siedmiu niesłyszących, jeden słabosłyszący, technikum -13 niesłyszących i pięciu słabosłyszących, liceum ogólnokształcącym – trzech niesłyszących, jeden słabosłyszący, szkole policealnej – sześciu niesłyszących i jeden słabosłyszący.

W roku szkolnym 2020/2021 w szkole podstawowej 14 niesłyszących, 15 słabosłyszących, w szkole branżowej I stopnia – czterech niesłyszących, dwóch słabosłyszących, technikum - siedmiu niesłyszących i pięciu słabosłyszących, liceum ogólnokształcącym – sześciu niesłyszących, jeden słabosłyszący, szkole policealnej – trzech niesłyszących i zero słabosłyszących.

W roku szkolnym 2021/2022 2021 w szkole podstawowej ośmiu niesłyszących, 14 słabosłyszących, w szkole branżowej I stopnia – sześciu niesłyszących, pięciu słabosłyszących, w szkole branżowej II stopnia – czterech niesłyszących i zero słabosłyszących, technikum - czterech niesłyszących i czterech słabosłyszących, liceum ogólnokształcącym – czterech niesłyszących, zero słabosłyszących, szkole policealnej – dwóch niesłyszących i zero słabosłyszących.

³² Połączono ze sobą dwie klasy szkoły podstawowej 5a i 6a.

³³ Połączono ze sobą dwie klasy szkoły podstawowej 0P5 i 1a.

³⁴ W każdym z ww. oddziałów uczył się przynajmniej jeden uczeń niesłyszący lub słabosłyszący.

³⁵ Dz. U. poz. 502, ze zm. „rozporządzenie w sprawie organizacji szkół z 2019 r.”.

³⁶ Dz. U. poz. 649, ze zm. „rozporządzenie w sprawie organizacji szkół z 2017 r.”.

uczniów, w tym troje z niepełnosprawnościami sprzężonymi: słabosłyszący z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, słabowidzący i z niepełnosprawnością ruchową, słabosłyszący z niepełnosprawnością ruchową, niesłyszący z autyzmem. Liczba uczniów pozostających pod opieką jednego nauczyciela na zajęciach świetlicowych była niezgodna z § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie organizacji szkół z 2019 r., co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 2173)

W szkołach wchodzących w skład Ośrodka prowadzono zajęcia rewalidacyjne. Badaniem objęto oddziały, w których uczyło się 30 niesłyszących i słabosłyszących dzieci i młodzieży. Dokumentację badała biegła powołana na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o NIK. Liczba i czas trwania zajęć rewalidacyjnych ww. uczniów był zgodny z obowiązującymi przepisami. Na zajęciach rewalidacyjnych dwie uczennice z ww. grupy, ze Szkoły Podstawowej uczyły się SJM oraz jeden uczeń z szkoły ponadpodstawowej. Pozostali znali język migowy i utrwalali jego znajomość.

(akta kontroli str. 2102, 2182-2185)

W okresie od 15 marca 2020 r. do 26 czerwca 2020 r. 21 uczniów niesłyszących i słabosłyszących ze Szkoły Podstawowej uczestniczyło w zajęciach w miejscu zamieszkania z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Ze szkół ponadpodstawowych z takiej formy korzystało 72 uczniów, a trzech uczestniczyło w zajęciach na terenie Ośrodka do 30 kwietnia 2020 r. W kolejnym roku szkolnym 2020/2021 najwięcej dzieci korzystało z tej formy kształcenia w październiku i listopadzie 2020 r. – odpowiednio 28 i 26 uczniów ze Szkoły Podstawowej oraz 20 i 29 ze szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2021/2022 tą formę uczestnictwa w zajęciach preferowali uczniowie ze szkół ponadpodstawowych – 16 w listopadzie 2021 r. i 10 w lutym 2022 r. Najwięcej uczniów było objętych kwarantanną w okresie od 16 marca 2020 r. do 31 marca 2020 r. i od 1 kwietnia 2020 r. do 30 kwietnia 2020 r. Z kolei wśród nauczycieli najliczniejsza grupa – dziewięciu była objęta kwarantanną w listopadzie 2020 r.

(akta kontroli str. 1909-1914)

Analiza dokumentacji 30 uczniów z wadą słuchu bez niepełnosprawności sprzężonych, którzy w kontrolowanym okresie posiadali orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego³⁷ przeprowadzona przez biegłą wykazała, że określone w IPET-ach:

- cele edukacyjne i terapeutyczne były adekwatne do potrzeb uczniów;
- dostosowania do wymagań edukacyjnych były zgodne z potrzebami uczniów określonymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego;
- zostały określone adekwatne działania wspierające rodziców ucznia.

Według opinii biegłej w IPET-ach brakowało wskazania metod i form pracy z uczniem na poszczególnych przedmiotach, odniesienia się do współpracy z ośrodkami doskonalenia zawodowego nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży, a także do zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 31-1674, 2105-2109, 2186-2245)

³⁷ Uczniowie z wadą słuchu bez niepełnosprawności sprzężonych.

Ucniowie, których dokumentacja była objęta badaniem przez biegłą realizowali założenia wskazane w IPET-ach uczestniczyli w miesiącu październiku 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 w wyznaczonych im zajęciach rewalidacyjnych, logopedycznych, w terapii psychologicznej. Niezrealizowanie zajęć wynikało z czynników obiektywnych np. nieobecności nauczyciela lub ucznia spowodowanej chorobą. Zgodnie z § 6 ust. 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³⁸ w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych dwa razy do roku dokonywano ewaluacji IPET-ów i w razie konieczności dokonywano ich zmiany. Indywidualny proces kształcenia uczniów był rzetelnie realizowany i monitorowany.

(akta kontroli str. 2089-2101)

Po przeprowadzeniu oględzin³⁹ w trzech klasach Ośrodka, w których uczyły się dzieci z niepełnosprawnością słuchu – w Szkole Podstawowej (jedna) i w Liceum Ogólnokształcącym (dwie) stwierdzono, że:

- ławki i krzesła były dostosowane do wieku uczniów ustawione prostopadle do biurka nauczyciela;
- zastosowano rozwiązania ograniczające zbędny hałas i szum: tablice korkowe, podklejenie nóg krzeseł i ławek, w dwóch klasach wykładziny PCV, w jednej wykładzinę dywanową;
- miejsca do nauki były dobrze oświetlone, zapewniono dostęp do światła dziennego;
- do pracy z uczniami nauczyciele mogli wykorzystywać: komputer z oprogramowaniem dydaktycznym, projektor, tablice multimedialne, gry edukacyjne, plansze.

(akta kontroli str. 1968-1976)

Według opinii biegłej, która przeprowadziła wizytację⁴⁰ jednej godziny zajęć praktycznych w klasie branżowej kształcącej na kierunku kucharz przebieg lekcji wskazywał na „poprawność przebiegu procesu edukacyjnego, realizację założonych celów, stosowanie dostosowań zgodnych z zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.” Ponadto biegła podkreśliła dobry kontakt nauczyciela z uczniami, właściwie zorganizowaną przestrzeń klasy szkolnej (ustawienie stołów, przygotowanie miejsc pracy oraz dbałość o bezpieczeństwo i porządek prac). W opinii biegłej zabrakło większej dbałości ze strony nauczyciela w zakresie motywowania uczennicy do podejmowania działań. W czasie lekcji zastosowano zróżnicowane metody pracy: podające (nauczyciel przedstawia temat), dyskusję, samodzielną pracę ucznia wynikającą z przydzielonych zadań, pracę z tekstem oraz indywidualną pracę.

(akta kontroli str. 2105-2109)

Na koniec roku szkolnego 2019/2020 do egzaminów zawodowych w części pisemnej przystąpiło 13 z 13 uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących, a na koniec 2020/2021 21 z 23. Było to odpowiednio 100% i 91,3%. Zdawalność części pisemnej wyniosła w roku szkolnym 2019/2020 15,38%, a w kolejnym 28,57%. Z kolei średni wynik procentowy i średni wynik procentowy szkoły wyniosły

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309, dalej: „rozporządzenie w sprawie warunków kształcenia”.

³⁹ Przeprowadzone 5 kwietnia 2022 r.

⁴⁰ Wizytację przeprowadzono w trybie zdalnym, z wykorzystaniem techniki komunikowania się na odległość.

odpowiednio 34,15% i 42,24%. Do części praktycznej w roku szkolnym 2019/2020 przystąpiło 13 z 13 uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących, a na koniec 2020/2021 21 z 21. Zdawalność części praktycznej wyniosła w roku szkolnym 2019/2020 69,23%, a w kolejnym 80,95%. Z kolei średni wynik procentowy i średni wynik procentowy szkoły w części praktycznej wyniosły odpowiednio 70,85% i 83,71%. Do obu części egzaminu zawodowego przystąpiło w roku szkolnym 2019/2020 13 osób niesłyszących i słabosłyszących (z całej szkoły 20 osób), a w roku szkolnym 2020/2021 15 osób (z całej szkoły 21 osób). Świadectwo kwalifikacyjne spośród zdających dwie części egzaminu otrzymały odpowiednio dwie i sześć osób niesłyszących i słabosłyszących.

(akta kontroli str. 1918)

Na koniec roku szkolnego 2019/2020 do egzaminów maturalnych w części pisemnej z języka polskiego i języka nowożytnego na poziomie podstawowym przystąpiły dwie z dziewięciu uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących, czyli 22,2%, a w roku szkolnym 2020/2021 pięć z sześciu, czyli 83,3%. Zdawalność w przypadku języka polskiego wyniosła odpowiednio 50% i 40%, średni wynik procentowy 16% i 24%, a średni wynik procentowy szkoły 16% i 34,63%. Z kolei zdawalność języka obcego nowożytnego wyniosła odpowiednio 50% i 60%, średni wynik procentowy wyniósł 35% i 35%, a średni wynik procentowy szkoły 35% i 37,38%. Na poziomie podstawowym maturę z matematyki zdawały w roku szkolnym 2019/2020 dwie z dziewięciu uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących, a w kolejnym roku szkolnym pięć z sześciu, czyli odpowiednio 22,22% i 83,33% uprawnionych. Żadna z nich nie zdała egzaminu. Średni wynik procentowy zdających osób niesłyszących i słabosłyszących wyniósł 21% i 18,6%, a średni wynik procentowy szkoły 21% i 18,38%. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że uczniowie niesłyszący nie przystępują do egzaminów maturalnych z powodu poziomu trudności, zniechęca ich również bardzo niska zdawalność, a poza tym absolwenci planują naukę w naszych szkołach policealnych do których nie jest wymagane świadectwo maturalne.

(akta kontroli str. 1917, 2162-2172)

W roku szkolnym 2019/2020 uprawniona do zdawania egzaminów ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego była jedna osoba, która z uwagi na sprzężenie (osoba niesłysząca z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim) była z niego zwolniona. W kolejnym roku szkolnym uprawnionych było dziewięć osób, a przystąpiło do egzaminów osiem, czyli 88,89%. Jedna osoba niesłysząca z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim była z niego zwolniona. Średni wynik procentowy zdających osób niesłyszących i słabosłyszących w roku szkolnym 2020/2021 wyniósł 20,25% z języka polskiego, 16% z matematyki i 39,13% z języka obcego nowożytnego. Z kolei średni wynik procentowy szkoły odpowiednio 29%, 21% i 48,37%.

(akta kontroli str. 1915)

Od roku szkolnego 2009/2010 do 2020/2021 w pięciu latach szkolnych⁴¹ do egzaminu zawodowego w części pisemnej przystąpiło 100% uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących. Z kolei do egzaminu w części praktycznej 100% uprawnionych przystąpiło w czterech latach szkolnych⁴². Najniższą zdawalność – 0% z egzaminu w części pisemnej odnotowano w roku szkolnym 2013/2014, a najwyższą 38,46% w roku szkolnym 2010/2011. Średni wynik osób zdających część pisemną powyżej 40% odnotowano w sześciu latach szkolnych⁴³ – najwyższy

⁴¹ 2013/2014, 2014/2015, 2017/2018, 2019/2020 i 2020/2021.

⁴² 2013/2014, 2014/2015, 2019/2020 i 2020/2021.

⁴³ 2009/2010, 2010/2011, 2012/2013, 2016/2017, 2017/2018, 2020/2021.

52,88% w roku szkolnym 2009/2010. Z kolei z części praktycznej najniższą zdawalność – 10% odnotowano w roku szkolnym 2013/2014, a najwyższą 87,50% w roku szkolnym 2009/2010. Średni wynik osób zdających egzamin praktyczny jest zdecydowanie wyższy niż w części pisemnej. Najniższy odnotowano w 2013/2014 – 49%, w 10 latach szkolnych wynosił on ponad 60%⁴⁴.

(akta kontroli str. 1918)

W analogicznym okresie do egzaminu pisemnego z języka polskiego na poziomie podstawowym, matematyki i języka obcego nowożytnego nie przystąpiła żadna z uprawnionych osób w roku szkolnym 2011/2012 i 2014/2015. Najwięcej przystępujących do ww. egzaminów było w 2017/2018 – 87,5% i 2020/2021 – 83,33%. Najwyższą zdawalność z języka polskiego odnotowano w roku szkolnym 2012/2013 i 2016/2017 – 75%, z matematyki w roku szkolnym 2009/2010 – 33,33%, z języka obcego nowożytnego w roku szkolnym 2016/2017 – 100%.

(akta kontroli str. 1917)

W latach szkolnych 2009/2010-2018/2019 do egzaminów gimnazjalnych z języka polskiego, matematyki, języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym przystąpiło 100% uprawnionych osób niesłyszących i słabosłyszących. Średni wynik procentowych tych osób wynosił z języka polskiego od 12% w roku szkolnym 2011/2012 do 45,6% w roku szkolnym 2010/2011, z matematyki od 12% w roku szkolnym 2016/2017 do 32,8% w roku szkolnym 2014/2015, z języka obcego nowożytnego od 35% w roku szkolnym 2020/2021 do 57,32% w roku szkolnym 2009/2010.

(akta kontroli str. 1916)

Dyrektor Ośrodka wskazał, że przeprowadzono badanie absolwentów z roku szkolnego 2018/2019, które wykazało, że 65% absolwentów szkół branżowych technikum i liceum wybrało kontynuację nauki, do 10% podjęło pracę zawodową – w wyuczonym lub pokrewnym zawodzie, ok. 10% wybrało staże zawodowe, 15% pozostawało bez zatrudnienia i nie było zainteresowanych dalszym kształceniem, pozostałe osoby: sprawowały opiekę nad dzieckiem, pobierały rentę, nie pracowały lub wyjechały zagranicę.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Liczba uczniów w oddziale oraz przydział uczniów do oddziałów, w których uczyły się dzieci niesłyszące i słabosłyszące był nieprawidłowy, ponieważ w roku szkolnym:

a) 2019/2020 w przypadku 16 z 27 oddziałów w:

- czterech liczba uczniów była wyższa od wskazanej w § 6 ust. 6 pkt 9 rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r. o jednego lub dwóch uczniów;
- czterech liczba uczniów była wyższa od wskazanej w § 6 ust. 5 pkt 9 rozporządzenia w sprawie organizacji z 2017 r. od jednego do trzech uczniów,
- do czterech oddziałów utworzonych na podstawie § 6 ust. 6 pkt 1⁴⁵, 3⁴⁶, 4⁴⁷ i 9⁴⁸ rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r.

⁴⁴ 2009/2010, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2014/2015, 2015/2016, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021.

⁴⁵ Do oddziału dla uczniów z autyzmem, w tym zespołem Aspergera przydzielono ucznia z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

- przydzielono uczniom nie spełniających kryteriów wskazanych w tych przepisach;
- do czterech oddziałów utworzonych na podstawie § 6 ust. 5 pkt 2⁴⁹, 4⁵⁰, 9⁵¹ rozporządzenia w sprawie organizacji z 2017 r. przydzielono uczniom nie spełniających kryteriów wskazanych w tych przepisach.
- b) 2020/2021 w przypadku 25 z 28 oddziałów w:
- dwóch oddziałach liczba uczniów była wyższa od wskazanej w § 6 ust. 6 pkt 9 rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r. o jednego i dwóch uczniów,
 - jednym oddziale liczba uczniów była wyższa od wskazanej w § 6 ust. 5 pkt 9 rozporządzenia w sprawie organizacji z 2017 r. o jednego ucznia,
 - dziewięciu oddziałów dla utworzonych na podstawie § 6 ust. 6 pkt 1⁵², 2⁵³, 4⁵⁴ i 9⁵⁵ rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r. przydzielono uczniom nie spełniających kryteriów wskazanych w tych przepisach.
 - do 13 oddziałów utworzonych na podstawie na podstawie § 6 ust. 5 pkt 2⁵⁶, 3⁵⁷, 4⁵⁸ i 9⁵⁹ rozporządzenia w sprawie organizacji z 2017 r. przydzielono uczniom nie spełniających kryteriów wskazanych w tych przepisach.
- c) 2021/2022 w przypadku 24 z 32 oddziałów:

⁴⁶ Do oddziału dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono dwóch uczniów z jedną niepełnosprawnością.

⁴⁷ Do oddziału dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących - przydzielono ucznia z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

⁴⁸ Do oddziału dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1, 3, 4 i 6-8 przydzielono ucznia z więcej niż jedną niepełnosprawnością, w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁴⁹ Do dwóch oddziałów dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono po jednym uczniu z jedną niepełnosprawnością.

⁵⁰ Do oddziału dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących przydzielono jednego ucznia z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

⁵¹ Do oddziału dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1, 3, 4 oraz pkt 6-8 przydzielono czterech uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁵² Do jednego oddziału dla uczniów z autyzmem, w tym zespołem Aspergera przydzielono trzech uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością, w tym jednego z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁵³ Do jednego oddziału dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono ucznia z jedną niepełnosprawnością.

⁵⁴ Do sześciu oddziałów dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących przydzielono uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością lub uczniów z innym rodzajem niepełnosprawności.

⁵⁵ Jednego oddziału dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1, 3, 4 oraz pkt 6-8 przydzielono jednego ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁵⁶ Do trzech oddziałów dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono po dwoje uczniów z jedną niepełnosprawnością.

⁵⁷ Do jednego oddziału dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z wyłączeniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono pięciu uczniów z jedną niepełnosprawnością.

⁵⁸ Do sześciu oddziałów dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących przydzielono uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością lub z innym rodzajem niepełnosprawności.

⁵⁹ Do trzech oddziałów dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1, 3, 4 oraz pkt 6-8 przydzielono uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym lub z więcej niż jedną niepełnosprawnością, w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

– do 24 oddziałów utworzonych na podstawie § 6 ust. 6 pkt 1⁶⁰, 2⁶¹, 3⁶², 4⁶³, 5⁶⁴, 9⁶⁵ rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r. przydzielono uczniów nie spełniających kryteriów wskazanych w tych przepisach.

(akta kontroli str. 2114-2171)

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że wynika to z faktu, że uczniowie rozpoczynają naukę w trakcie trwania roku szkolnego, zmieniają klasy, na danym poziomie nie ma równoległego oddziału, w okresie pandemii wielu z nich korzystało z nauczania zdalnego.

(akta kontroli str. 2162-2172)

NIK dostrzega i nie kwestionuje przywołanych przez Dyrektora Ośrodka argumentów. Jednakże zwraca uwagę, że rozporządzenie w sprawie organizacji z 2017 r. i 2019 r. jednoznacznie określają maksymalną liczbę uczniów i rodzaje niepełnosprawności, jakie mogą wystąpić u uczniów uczęszczających do jednego oddziału szkoły specjalnej.

2. Maksymalna liczba uczniów na zajęciach świetlicowych w Świetlicy nr 1 października 2019 i 2020 była niezgodna z § 7 ust. 3 rozporządzenia w sprawie organizacji z 2019 r. Stwierdzono, że w trakcie 18 dni października 2019 r. i 11 dni października 2020 r. pod opieką jednego nauczyciela znajdowało się od sześciu do 10 uczniów z jedną niepełnosprawnością (autyzm, niepełnosprawność ruchowa) lub z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym.

(akta kontroli str. 2172-2173)

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że było to wynikiem nagłej nieobecności nauczycieli z powodu choroby. Podkreślił, że nauczyciel świetlicy zapewniał w pełni opiekę i bezpieczeństwo dzieciom, ponieważ zajęcia miały charakter opiekuńczo-wychowawczy, a nie dydaktyczny.

(akta kontroli str. 2176)

Zdaniem NIK rozporządzenie w sprawie organizacji z 2019 r. jednoznacznie wskazuje na maksymalną liczbę uczniów, którzy mogą znajdować się pod opieką jednego nauczyciela i nie przewiduje w tym względzie wyjątków.

3. IPET-y oraz ich ewaluacje w zbadanej dokumentacji 30 uczniów były sporządzone w sposób nie w pełni kompletny. Jak podniosła w opinii biegła je badająca brakowało w nich „*nagminnie (...) wskazania dostosowań w zakresie poszczególnych przedmiotów (...)*”, ogólne sformułowanie dotyczące dostosowania w zakresie wszystkich przedmiotów był „*najczęstszym zapisem (...), co nie jest wystarczającym udokumentowaniem realizacji zaleceń indywidualnych*”. Ponadto

⁶⁰ Do jednego oddziału dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera przydzielono troje uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

⁶¹ Do jednego oddziału dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono jednego ucznia z jedną niepełnosprawnością. Nie było wśród nich uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁶² Do 14 oddziałów dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z wyłączeniem uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono od jednego do czterech uczniów z jedną niepełnosprawnością.

⁶³ Do czterech oddziałów dla uczniów niesłyszących i słabosłyszących przydzielono uczniów z innym rodzajem niepełnosprawności (dwa) lub z więcej niż jedną niepełnosprawnością (dwa).

⁶⁴ Do trzech oddziałów dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym przydzielono uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością, w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

⁶⁵ Do jednego oddziału dla uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności, o których mowa w pkt 1, 3, 4 oraz pkt 6-8 przydzielono jednego ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

zauważyła ona, że w dokumentach tych brakowało odniesienia się do współpracy z ośrodkami doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży, a zakres współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi określono w nich w sposób „bardzo lakoniczny”⁶⁶.

(akta kontroli str. 31-1973, 2105-2109)

Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie warunków organizowania kształcenia IPET określa zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych, o których mowa w art. 44b ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁶⁷ do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem. Zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie warunków kształcenia IPET określa - działania wspierające rodziców ucznia oraz - w zależności od potrzeb - zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi, innymi instytucjami oraz podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży.

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że w IPET-ach nie wskazano dostosowań w zakresie poszczególnych przedmiotów, a zawarto ogólne dostosowania w zakresie wszystkich przedmiotów dlatego, że wówczas IPET byłby zbyt obszerny i tym samym mało przejrzysty. Ogólne dostosowania takie jak np.: prowadzenie lekcji w języku migowym, stosowanie metody totalnej komunikacji, wykorzystywanie tablicy interaktywnej jako środka niezbędnego do wyjaśniania pojęć lub zagadnień oraz wykonywania ćwiczeń, możliwość dzielenia materiału do zaliczenia na mniejsze partie, wydłużenie czasu pracy podczas klasówek i sprawdzianów są rozwiązaniami występującymi na zajęciach ze wszystkich przedmiotów. Dyrektor Ośrodka podkreślił, że kontrola obejmuje głównie okres pandemii, w czasie którego organizacje pozarządowe nie prowadziły bezpośrednio zajęć z uczniem. Nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje kończąc studia podyplomowe, kursy specjalistyczne, uczestniczą w szkoleniach, konsultują się z doradcami metodycznymi. Współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w istocie podyktowana jest zaistniałymi potrzebami.

(akta kontroli str. 2110-21113)

NIK zauważa, że wszystkie decyzje dotyczące procesu edukacyjnego, w tym działania i opinie zespołu specjalistów o kierunkach i formach pracy z uczniem powinny znajdować się w podstawowym dokumencie jakim jest IPET. Również decyzje o braku konieczności zastosowania fakultatywnych rozwiązań powinny się w nim znaleźć wraz ze wskazaniem przyczyn stojących za takimi decyzjami.

OCENA CZĄSTKOWA

Kontrola dokumentacji 30 uczniów, w szczególności opracowanych dla nich IPET-ów i ich ewaluacji wykazywała, że uwzględniano w nich indywidualne potrzeby uczniów określone w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Uczniom z wadą słuchu – słyszącym i słabosłyszącym zapewniono warunki, metody i narzędzia do kształcenia adekwatne do ich potrzeb. Pozwoliło to na osiągnięcie wyznaczonych na danym poziomie edukacyjnym celów edukacyjnych. Osoby niesłyszące i słabosłyszące zdecydowanie częściej i z dużo lepszymi wynikami zdawały egzaminy zawodowe, w szczególności praktyczne niż teoretyczne. W 100% absolwenci gimnazjum przystępowali do egzaminów pisemnych z języka polskiego,

⁶⁶ „i właściwie zawiera się w słowach „w razie potrzeby”.

⁶⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1915, ze zm.

matematyki i języka obcego nowożytnego, z którego osiągalni wyniki wyższe niż z języka polskiego. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.: braku odniesienia się w IPET-ach do współpracy z ośrodkami doskonalenia zawodowego nauczycieli, organizacjami pozarządowymi skoncentrowanymi na wsparciu dzieci i młodzieży, a także lakonicznego wskazania odpowiednich metod i form pracy z uczniem. Ponadto uczniowie byli przydzielani do oddziałów w sposób niezgodny z rozporządzeniem w sprawie organizacji z 2019 r. i 2017 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

- | | |
|---------|--|
| Uwagi | Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. |
| Wnioski | <ol style="list-style-type: none">1. Zamieszczenie na stronie internetowej Ośrodka nagrania wideo w polskim języku migowym z informacjami o podstawowym zakresie jego działalności.2. Rzetelne dokumentowanie w IPET wszystkich opinii, decyzji i działań podejmowanych względem ucznia.3. Zapewnienie realizacji zajęć w oddziałach o liczebności i rodzajach niepełnosprawności adekwatnych do tych występujących u uczniów. |

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 6 maja 2022 r.

Kontroler
(-) Beata Odjas
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobiecki